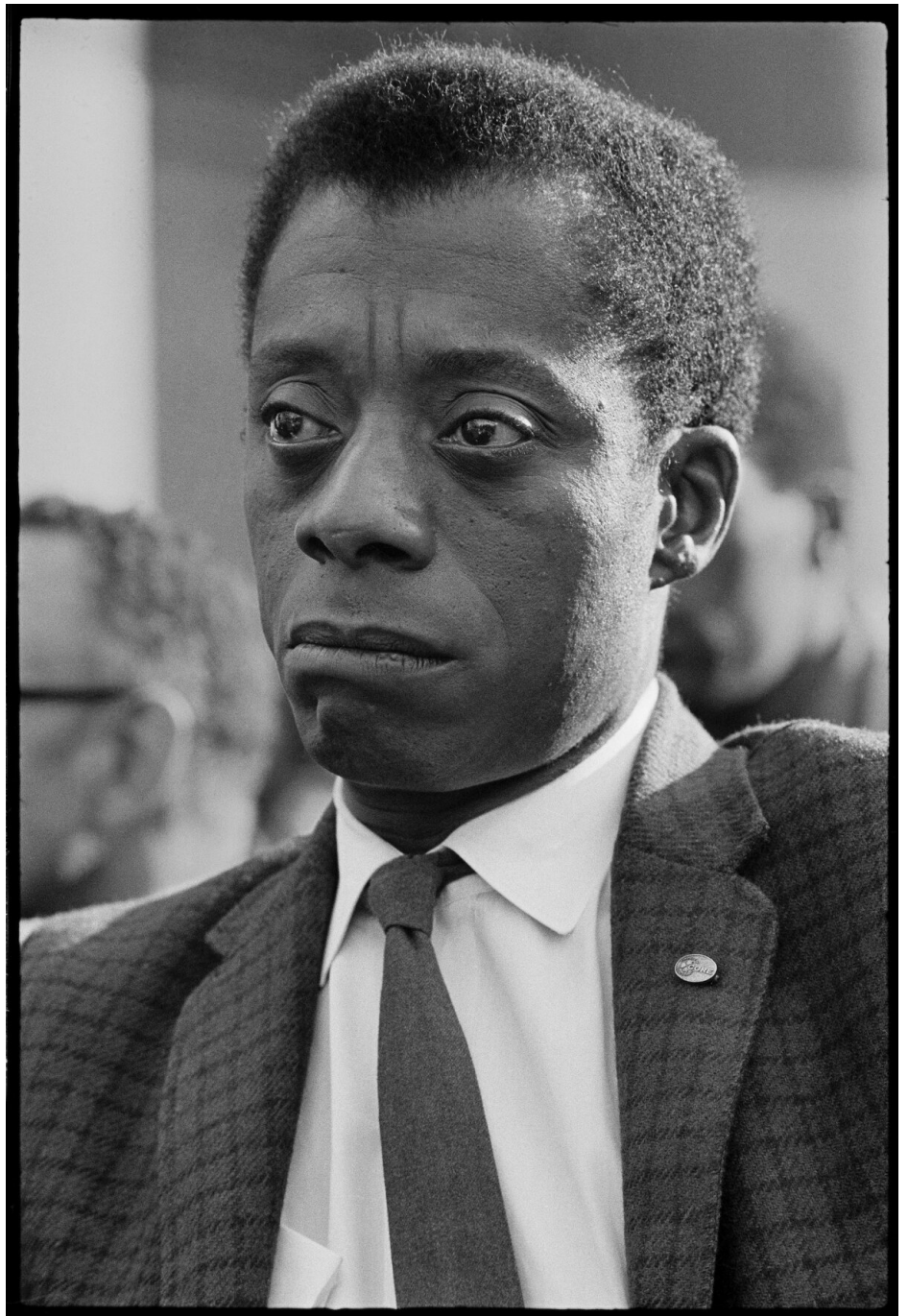

pzazz

**Baldwin and
Buckley at
Cambridge**

ELEVATOR REPAIR
SERVICE

Black Lives:
gisteren en
vandaag

Johan Thielemans

Gezien op 21 mei 2022

De Singel, Antwerpen

Met de voorstelling 'Baldwin and Buckley at Cambridge' katapulteert de New Yorkse theatertroep 'Elevator Repair Service' ons terug naar het verleden. De voorstelling is een zuivere *reenactment* van een gepassioneerd debat dat plaats had op 18 februari 1965 aan de universiteit van Cambridge, Engeland, met James Baldwin als sterspreker. Politiek theater op zijn best.

25 MEI 2022

De zwarte schrijver James Baldwin had in 1965 net zijn vlijmende (en profetische) tekst geschreven 'The Fire Next Time' geschreven. William F. Buckley, zijn tegenstander in het debat stond al evenzeer in de schijnwerpers. Hij had het woord 'conservatisme' opnieuw gangbaar gemaakt. Dankzij het tijdschrift National Review verwierf hij veel invloed daarmee. Hij was ook een bekende debater, agressief en scherp.

De confrontatie vond plaats in de 'Union', een typisch Engelse instelling. Het is een plek waar studenten van de universiteit van Cambridge debatteren volgens een strikt ritueel. De linkerzijde bestrijdt de rechterzijde ... van de zaal. Elke deelnemer wordt geacht om een stelling te verdedigen, ongenueanceerd en duidelijk. Het is een spel van woord – en wederwoord. Een kleine redevoering 'voor' wordt 'afgewisseld' door een 'tegen'. Op het einde van het debat volgt er een stemming. Het is een goede trainingsschool voor toekomstige politici.

In dit geval had de Union als stelling gekozen dat de Amerikaanse droom tot stand was gekomen ten koste van de Zwarten. Na twee inleidingen door studenten, komen de sprekers aan het woord. James Baldwin gaat met de stelling akkoord. Hij stelt dat er verschillende manieren van kijken zijn, naargelang de positie die iemand in de maatschappij bekleedt. Hij noemt dat de systemen van realiteit. Vandaar dat de blanke Amerikaan iets als de Amerikaanse droom kan verdedigen, terwijl de zwarte medeburger daar niets van merkt.

Voor hem is Amerika een land vol racistische vooroordelen. Het komt voor een kind als een schok wanneer het merkt dat hij niet is zoals de andere Amerikanen, zijn blanke vriendjes. Nochtans is de Amerikaanse welvaart voortgebracht door zwarte arbeid. Baldwin schakelt plots over naar een andere retorische methode. Hij spreekt in de ik-vorm en zegt dat hij katoen heeft geplukt (de rijkdom van het blanke Zuiden) en dat hij de havens heeft gebouwd (de rijkdom van het Noorden). Maar dat wordt door de blanke maatschappij niet erkend, of beter niet gezien. Wat wij Amerikanen nodig hebben, zegt Baldwin in 1965, is een nieuwe identiteit. De zwarte moet niet integreren. Samen met de blanke met hij een nieuw bewustzijn creëren, een nieuw burgerschap.

In zijn betoog haalt hij een sprekende anekdote aan over Bob Kennedy. Die beweerde dat de toekomst voor de zwarten steeds maar beter zou worden, en dat hij kon hopen dat er veertig jaar later zelfs een zwarte president zou kunnen aantreden. Daar hebben ze in Harlem hard om gelachen, vertelt Baldwin, maar wij, de toeschouwers van vandaag, weten dat het zowat veertig jaar later roch gebeurde. Kennedy's woorden waren profetisch. Deze vaststelling werpt een interessant licht op de argumenten van de zwarte schrijver en activist. Want Amerika heeft wel een zwarte president gekend, maar de problemen zijn

hierdoor niet opgelost. Misschien is het zelf omgekeerd.

De Elevator Repair Service brengt dit debat, in een regie van John Collins, perfect terug tot leven.

Daarop is Willam Buckley aan zet. Hij relateert de visie van Baldwin en beweert dat er in het Amerika van 1965 een evolutie te bespeuren valt. Maar, waarschuwt hij, we mogen ons niet te veel laten leiden door emoties, want dan ontaardt de discussie in een moreel spel. Er worden dan dingen beweerd die niemand verder helpen. Men gaat als het ware uit van een mensbeeld dat niet bestaat. (Dit is zonder enige twijfel een gedachte die vandaag heel nuttig kan zijn). Amerika is natuurlijk een land vol idealen, en het ligt aan de zwarten zelf dat ze geen gebruik maken van de geboden kansen. Geen discriminatie dus, wel persoonlijk falen bij een welbepaalde minderheid.

Het probleem, zegt Buckley, doet zich niet bij de Italiaanse minderheid voor, bijvoorbeeld. Het stemrecht is in 1965 een heet hangijzer: waarom laat je de zwarten in Mississippi niet stemmen, roept iemand. Daarop heeft de conservatieve, libertaire denker een schokkend antwoord: het probleem is niet dat zo weinig zwarten kunnen stemmen, wel dat er zoveel blanken naar de stembus gaan. Met een cynische kwinkslag voegt hij eraan toe dat wat hem betreft een wet welkom zou zijn die veertig percent blanken zou verhinderen van te stemmen.

Dat leidt tot zijn besluit: in Amerika kan de droom waargemaakt worden – het hangt af van de wil van het individu – een puur staaltje van conservatief denken. Het doemscenario van Baldwin, zegt Buckley, is er een van een verlamdend pessimisme. Zijn boodschap, daarentegen, van hoop is kort en goed: je moet in de ‘decency’ van het Amerikaanse geloven, en alle problemen vinden hun oplossing. Dan krijg je een vervulling van de Amerikaanse droom.

Daarna volgt een stemming, en met een grote meerderheid wint het standpunt van Baldwin.

De Elevator Repair Service brengt dit debat, in een regie van John Collins, perfect terug tot leven. Een klein detail toont de zorg waarmee de makers te werk gingen. Elke tussenkomst wordt voorafgegaan door een formele tussenkomst van de voorzitter van de vergadering. Je hoort telkens een schuchter belletje weerklinken: wel, het is precies zulk en belletje dat in Cambridge gebruikt wordt.

De voorstelling zelf neemt geen standpunt in. Op geen enkel ogenblik wordt er ook maar een poging gedaan om naar het heden te verwijzen. We zitten in een teletijdmachine. We moeten zelf nagaan of wat we in 1965 gehoord hebben, volledig tot de verleden tijd behoort. Toen Baldwin deze rede uitsprak, eindigde hij met de waarschuwing: als wij, zwart en blank, niet samenwerken dan zal er geweld ontstaan. Zijn boek ‘The Fire Next Time’, bevatte profetische woorden want in de volgende jaren braken elke zomer rellen uit in vele Amerikaanse steden. Na de eerste zwarte president is de *Black Lives Matter* beweging losgebarsten. De verhouding tussen blank en zwart is er niet beter op geworden, alleen het accent is verschoven. Bij Baldwin ging het om de fouten in een sociaal systeem. Het wangedrag van de politie brengt hij niet eens ter sprake. Die verhouding overheerst de huidige discussies met een grote nadruk op het persoonlijke welzijn. Het is een volgend hoofdstuk in een strijd om gelijkheid en

waardigheid.

De voorstelling is een precieze kopie van de werkelijkheid. Het publiek wordt zo opgesteld aan beide zijden van de sprekers dat het zich even in de Union kan wanen. In Antwerpen zit het heel gespannen te luisteren. Maar als je naar het historisch document kijkt, dan zie je én hoor je hoe dat jeugdig publiek in Engeland meeleeft, en op straffe uitspraken in lachen uitbarst. Die dynamiek van de retorische confrontatie gaat natuurlijk verloren. De kopie is inderdaad nooit hetzelfde als het origineel, maar het debat zelf vind je wel op Youtube.

De voorstelling wordt gedragen door twee sterke acteurs: Greig Sargeant is een beheerste, indrukwekkende aanwezigheid als Baldwin. Zijn tegenspeler Ben Jalosa Williams staat fysiek dicht bij William Buckley. Beiden zijn uitstekende redenaars. Zij voeren ons naar een boeiend moment in de politieke en ideologische strijd van de jaren zestig, maar op elk ogenblik moet het publiek denken aan vandaag. Deze voorstelling doet nadenken, en dat is precies wat we van politiek theater verwachten.